

یس و القرآن الحکیم

تفسیر حکیم

پیام سوره های جزء سی ام قرآن مجید

محسن کاندرونی

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۱۹
-----------------	----

سوره نبا ۴۰ - ۲۱

فضیلت و ثواب تلاوت	۲۱
پیام‌ها و نکته‌ها	۲۲
۱. قیامت و نبأ عظیم	۲۲
۲. اقتدار و حکمت خداوند	۲۵
۳. قیامت وعده گاه همگان و روز جدایی	۲۸
۴. جهنم در کمین طغیانگران	۳۲
۵. بهشت، جایگاه پرهیزگاران	۳۴
۶. قیامت، روز حسرت کافران	۳۶

سوره نازعات ۵۸ - ۴۱

فضیلت و ثواب تلاوت	۴۱
پیام‌ها و نکته‌ها	۴۳
۱. سوگندهای مهم	۴۳
۲. ملائکه و تدبیر عالم	۴۴
۳. قیامت و صحنه‌های تکان‌دهنده	۴۶

۴. سرگذشت یکی از مدعیان ربوبیت ۴۹
۵. قدرت خداوند و مسأله معاد ۵۳
۶. قیامت و حادثه بزرگ ۵۴
۷. قیامت و زمان برپایی آن ۵۶

سورة عبس ۷۰ - ۵۹

- فضیلت و ثواب تلاوت ۵۹
- پیام‌ها و نکته‌ها ۶۰
۱. عتاب شدید ۶۱
۲. ارزش و مصونیت قرآن ۶۲
۳. کفر و ناسپاسی انسان ۶۳
۴. انسان و توجه به غذا ۶۵
۵. قیامت و روز فرار از نزدیکان و آشنایان ۶۷

سورة تکویر ۹۰ - ۷۱

- فضیلت و ثواب تلاوت ۷۱
- پیام‌ها و نکته‌ها ۷۳
۱. روزی که نظم عالم فرو می‌ریزد ۷۳
۲. نشانه‌های دیگری از قیامت ۸۱
۳. قرآن وحی الهی است ۸۳
۴. با وجود این دلایل روشن پس چرا بیراهه می‌روید؟ ۸۷
۵. قرآن راهنمای جهانیان است ۸۸
۶. مشیت و اراده او مافوق همه مشیت‌هاست ۸۸

سورة انفطار ۱۰۲ - ۹۱

- فضیلت و ثواب تلاوت ۹۱

- پیام‌ها و نکته‌ها ۹۳
۱. حوادثی که در آستانه قیامت رخ می‌دهد ۹۳
۲. ای انسان چه چیز تو را مغرور ساخته؟ ۹۳
۳. غرور انسان منشأ انکار قیامت ۹۶
۴. سرنوشت نیکان و بدان ۱۰۰
۵. قیامت واقع می‌شود ۱۰۰

سوره مطففین ۱۱۷ - ۱۰۳

- فضیلت و ثواب تلاوت ۱۰۳
- پیام‌ها و نکته‌ها ۱۰۵
۱. وای بر کم‌فروشان ۱۰۵
۲. سرنوشت محتوم ۱۰۹
۳. علّیین، جایگاه نیکان ۱۱۲
۴. کیفر کافران مطابق اعمال آنان است ۱۱۵

سوره انشقاق ۱۲۸ - ۱۱۷

- فضیلت و ثواب تلاوت ۱۱۷
- پیام‌ها و نکته‌ها ۱۱۸
۱. بعضی از علائم قیامت ۱۱۸
۲. تلاش به سوی خداوند ۱۱۹
۳. آن‌ها که نامه عمل خود را به دست راست می‌گیرند ۱۲۰
۴. آنان که مشمول غضب خداوند می‌شوند ۱۲۲
۵. چهره کفار در دنیا ۱۲۳
۶. مراحل سیر الی الله ۱۲۴
۷. حساب و جزا و تعجب از کفار ۱۲۵

سورة بروج ۱۴۰ - ۱۲۹

- ۱۲۹ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۳۰ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۳۰ ۱. سوگندهای پرمعنای قرآن
- ۱۳۳ ۲. هشدار به ظالمان اصحاب اُحدود
- ۱۳۶ ۳. سرگذشت برخی از ستمگران
- ۱۳۸ ۴. قرآن با عظمت

سورة طارق ۱۵۴ - ۱۴۱

- ۱۴۱ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۴۲ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۴۲ ۱. سوگندهای اندیشه‌آفرین
- ۱۴۵ ۲. مراقبت فرشتگان از اعمال آدمی
- ۱۴۷ ۳. توجه به قدرت خداوند و استدلال بر مسأله معاد
- ۱۴۸ ۴. توصیف قیامت
- ۱۵۲ ۵. قرآن قول فصل است
- ۱۵۳ ۶. تهدید کفار

سورة اعلیٰ ۱۶۸ - ۱۵۵

- ۱۵۵ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۵۶ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۵۷ ۱. دستور به تسبیح خداوند
- ۱۵۸ ۲. لطف خداوند همیشه با پیامبر است
- ۱۶۱ ۳. وظیفه پیامبر تذکر دادن است
- ۱۶۳ ۴. رمز رستگاری
- ۱۶۵ ۵. رمز شقاوت
- ۱۶۶ ۶. حقیقت ادیان یکی است

سورة غاشیه ۱۶۹ - ۱۸۲

- ۱۶۹ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۷۰ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۷۰ ۱. تقسیم انسان‌ها در قیامت به دو گروه
- ۱۷۵ ۲. پاداش‌های شوق‌انگیز مؤمنان
- ۱۷۹ ۳. آفرینش آسمان و خلقت زمین
- ۱۸۰ ۴. ای پیامبر! تو فقط تذکردهنده هستی

سورة فجر ۱۹۶ - ۱۸۳

- ۱۸۳ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۸۴ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۸۵ ۱. سوگندهایی برای تهدید جباران
- ۱۸۶ ۲. انتقام از اقوام طغیانگر
- ۱۸۸ ۳. آزمایش انسان
- ۱۹۱ ۴. هنگامی که فرمان خداوند می‌رسد
- ۱۹۱ ۵. آگاهی بی‌فایده
- ۱۹۳ ۶. نفس مطمئنه

سورة بلد ۲۱۲ - ۱۹۷

- ۱۹۷ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۱۹۸ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۱۹۸ ۱. سوگند به این شهر مقدس
- ۲۰۲ ۲. انسان در رنج آفریده شده
- ۲۰۳ ۳. تعجب از غرور انسان
- ۲۰۵ ۴. توجه به برخی از نعمت‌ها
- ۲۰۶ ۵. راه رسیدن به قافله اصحاب یمین

سورة شمس ۲۲۲-۲۱۳

- ۲۱۳ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۲۱۴ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۲۱۵ ۱. بیش‌ترین سوگندهای قرآن در این سوره
- ۲۱۷ ۲. سرنوشت مرگبار طغیانگران
- ۲۲۰ ۳. رضایت به کار حرام انسان را در شمار گنهکاران قرار می‌دهد

سورة لیل ۲۳۲-۲۲۳

- ۲۲۳ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۲۲۳ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۲۲۴ ۱. آغاز سوره با سه سوگند
- ۲۲۶ ۲. انسان‌ها بر دو گروهند
- ۲۲۸ ۳. هدایت از آن اوست
- ۲۲۹ ۴. توجه به آتش

سورة ضحی ۲۴۰-۲۳۳

- ۲۳۳ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۲۳۴ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۲۳۴ ۱. لطف خدا همیشه با توست
- ۲۳۷ ۲. دستور به شکر در کنار این همه نعمت

سورة شرح ۲۵۰-۲۴۱

- ۲۴۱ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۲۴۲ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۲۴۳ ۱. پیامبر مورد عنایت خداوند است
- ۲۴۸ ۲. با هر سختی آسانی خواهد بود
- ۲۴۹ ۳. همواره در تلاش و بندگی و اطاعت باش

سوره تین ۲۶۰ - ۲۵۱

۲۵۱	 فضیلت و ثواب تلاوت
۲۵۲	 پیام‌ها و نکته‌ها
۲۵۲	 ۱. زیبایی خلقت انسان
۲۵۶	 ۲. تنزل و هبوط بهترین آفریده
۲۵۸	 ۳. خداوند بهترین حکم‌کننده است

سوره علق ۲۷۲ - ۲۶۱

۲۶۱	 فضیلت و ثواب تلاوت
۲۶۲	 پیام‌ها و نکته‌ها
۲۶۲	 ۱. دستور به قرائت وحی
۲۶۶	 ۲. تکامل انسان در پرتو علم
۲۶۷	 ۳. ناسپاسی انسان
۲۷۰	 ۴. تهدید مزاحمین
۲۷۰	 ۵. قرب جان با سجده در برابر جانان

سوره قدر ۲۸۴ - ۲۷۳

۲۷۳	 فضیلت و ثواب تلاوت
۲۷۴	 پیام‌ها و نکته‌ها
۲۷۵	 ۱. شب قدر شب نزول قرآن
۲۷۷	 ۲. اهمیت شب قدر
۲۷۷	 ۳. برتری شب قدر از هزار ماه
۲۷۸	 ۴. نزول فرشتگان

سوره بینه ۲۹۴ - ۲۸۵

۲۸۵	 فضیلت و ثواب تلاوت
-----	--------------------------

- پیام‌ها و نکته‌ها ۲۸۶
۱. رسالت جهانی ۲۸۷
۲. سرگذشت دو گروه ۲۸۸
۳. خشیت از خداوند شرط ثواب و پاداش معنوی است ۲۹۲

سوره زلزله ۲۰۶ - ۲۹۵

- فضیلت و ثواب تلاوت ۲۹۵
- پیام‌ها و نکته‌ها ۲۹۶
۱. زلزله شدید ۲۹۶
۲. پرسش انسان ۲۹۸
۳. پراکندگی آدمیان ۳۰۱
۴. مشاهده اعمال ۳۰۲
۵. تجسم اعمال ۳۰۵

سوره عادیات ۳۱۶ - ۳۰۷

- فضیلت و ثواب تلاوت ۳۰۷
- شان نزول ۳۰۸
- پیام‌ها و نکته‌ها ۳۰۹
۱. عظمت جهاد و برتری مجاهدان ۳۱۰
۲. جنبه‌های منفی وجود انسان ۳۱۲
۳. برخاستن از قبور ۳۱۶

سوره قارعه ۳۳۰ - ۳۱۷

- فضیلت و ثواب تلاوت ۳۱۷
- پیام‌ها و نکته‌ها ۳۱۸
۱. ترسیم صحنه برپایی قیامت ۳۱۸

۳۱۹	۲. سنگینی و سبکی ترازوی عمل
۳۲۵	الف) شهادت به وحدانیت حق و رسالت پیامبر (ص)
۳۲۵	ب) محبت به اهل بیت (ع)
۳۲۶	ج) درود بر پیامبر و آل او (ع)
۳۲۶	د) پرداخت دین
۳۲۷	ه) حسن خلق
۳۲۷	و) اذکار الهی
۳۲۸	۳. آتش جایگاه سبک ترازویان

سوره تکوین ۳۴۲ - ۳۳۱

۳۳۱	شان نزول
۳۳۲	فضیلت و ثواب تلاوت
۳۳۲	پیام‌ها و نکته‌ها
۳۳۳	۱. بلای تکوین و تفاخر
۳۳۵	۲. امتداد تکوین
۳۳۶	۳. راه درمان
۳۳۸	۴. افزایش یقین
۳۳۹	۵. سؤال از نعمت‌ها

سوره عصر ۲۵۰ - ۲۴۳

۲۴۳	فضیلت و ثواب تلاوت
۲۴۴	پیام‌ها و نکته‌ها
۲۴۴	۱. قسم به عصر
۲۴۵	۲. همه در زیانند مگر اهل ایمان
۲۴۶	۳. سودیافتگان
۲۴۷	۴. همراهی ایمان و عمل صالح

- ۳۴۸ ۵. سفارش به حق
- ۳۴۸ ۶. سفارش به پایداری

سورة همزه ۳۶۰ - ۳۵۱

- ۳۵۱ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۳۵۲ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۳۵۲ ۱. وای بر عیب‌جویان
- ۳۵۵ ۲. نهی از جمع مال و شمارش آن
- ۳۵۶ ۳. زهی خیال باطل
- ۳۵۸ ۴. فرجام سخت

سورة فیل ۲۶۸ - ۳۶۱

- ۳۶۱ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۳۶۳ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۳۶۳ ۱. اعجاز بزرگ
- ۳۶۳ ۲. قدرت شگرف خداوند
- ۳۶۵ ۳. عبرتی به یادماندنی
- ۳۶۵ ۴. عظمت کعبه
- ۳۶۶ ۵. لطف خداوند
- ۳۶۶ ۶. حفاظت حق
- ۳۶۷ ۷. مقدمه‌ای بر ظهور
- ۳۶۷ ۸. اجابت دعوت

سورة قریش ۳۷۶ - ۳۶۹

- ۳۶۹ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۳۷۰ پیام‌ها و نکته‌ها

۳۷۱	 دو پیشینه تاریخی
۳۷۳	 ۱. الفت و مهربانی
۳۷۳	 ۲. ایجاد الفت امری است پسندیده
۳۷۴	 ۳. شکر در پیشگاه حق
۳۷۵	 ۴. توجه به خداوند
۳۷۵	 ۵. دیگران واسطه‌اند
۳۷۶	 ۶. استجابت دعا

سوره ماعون ۲۸۴ - ۳۷۷

۳۷۷	 فضیلت و ثواب تلاوت
۳۷۸	 پیام‌ها و نکته‌ها
۳۷۹	 ۱. آثار تکذیب قیامت
۳۷۹	 ۲. تکذیب عملی
۳۸۰	 ۳. کاستن از نماز
۳۸۲	 ۴. ریا
۳۸۳	 ۵. منع کمک به مستمندان

سوره کوثر ۳۹۴ - ۳۸۵

۳۸۵	 فضیلت و ثواب تلاوت
۳۸۶	 شأن نزول سوره
۳۸۷	 پیام‌ها و نکته‌ها
۳۸۷	 ۱. اعطای خداوند
۳۹۰	 ۲. عظمت حضرت زهرا(س)
۳۹۰	 ۳. از سوی خداوند
۳۹۰	 ۴. شکر نعمت
۳۹۱	 ۵. عظمتی دیگر

۶. گسترش نسل پیامبر (ص) ۳۹۱
۷. عاقبت دشمنی با اهل بیت (ع) ۳۹۱
۸. قدرت خداوند ۳۹۲
۹. مصداقی برای شکر ۳۹۲
۱۰. محبوب ترین بنده ۳۹۲
۱۱. وعده خداوند ۳۹۳

سورة کافرون ۴۰۰ - ۳۹۵

- فضیلت و ثواب تلاوت ۳۹۵
- پیام‌ها و نکته‌ها ۳۹۷
۱. ترک تساهل ۳۹۷
۲. دعوت به استقامت ۳۹۷
۳. تناسب پاسخ‌ها ۳۹۷
۴. مشرکان کافرند ۳۹۹
۵. نرود میخ آهنین بر سنگ ۳۹۹
۶. توحید در عبادت ۳۹۹

سورة نصر ۴۰۹ - ۴۰۱

- فضیلت و ثواب تلاوت ۴۰۲
- پیام‌ها و نکته‌ها ۴۰۳
۱. خبر از آینده ۴۰۳
۲. یاری از سوی خداوند ۴۰۴
۳. امید به یاری حق ۴۰۴
۴. اقبال مردم به دین خدا ۴۰۴
۵. شکر خداوند ۴۰۵
۶. شکر قدرت ۴۰۵
۷. خداوند توأب است ۴۰۶

سوره مَسَد ۴۱۴ - ۴۰۹

۴۰۹	 فضیلت و ثواب تلاوت
۴۱۰	 پیام‌ها و نکته‌ها
۴۱۱	 ۱. خبر از غیب
۴۱۲	 ۲. نزدیکان دور
۴۱۳	 ۳. صلابت و شدت
۴۱۳	 ۴. هشدار
۴۱۴	 ۵. لعن معاندین
۴۱۴	 ۶. آشکار کردن نام معاندین
۴۱۴	 ۷. بی‌فایده بودن مال
۴۱۴	 ۸. معاندین در آتش قرار می‌گیرند
۴۱۴	 ۹. دوزخ در انتظار کمک‌کنندگان

سوره اخلاص ۴۳۰ - ۴۱۵

۴۱۵	 فضیلت و ثواب تلاوت
۴۲۰	 پیام‌ها و نکته‌ها
۴۲۱	 ۱. یکتایی و بی‌همتایی خداوند
۴۲۷	 ۲. بی‌نیازی حضرت حق از کُل و نیاز کُل به او
۴۲۸	 ۳. عدم شباهت خداوند به موجودات

سوره فلق ۴۳۸ - ۴۳۱

۴۳۱	 فضیلت و ثواب تلاوت
۴۳۲	 پیام‌ها و نکته‌ها
۴۳۳	 ۱. ضرورت پناه بردن به حضرت حق
۴۳۳	 ۲. وجود پاره‌ای از شرور
۴۳۴	 ۳. شرور خاص

سورة ناس ۴۴۸ - ۴۳۹

- ۴۳۹ فضیلت و ثواب تلاوت
- ۴۴۰ پیام‌ها و نکته‌ها
- ۴۴۰ ۱. پناهگاه حقیقی
- ۴۴۲ ۲. توجه به اوصاف خداوند
- ۴۴۲ ۳. گمراه کنندگان
- ۴۴۴ ۴. تهاجم بر قلب‌ها

پیش‌گفتار

سپاس خدای را که توفیق حضور و تأمل در دریای بی‌کران معارف خود را نصیب نمود تا به اندازه‌توان و بضاعت خویش از کلام حضرتش بهره‌جوییم. کلامی که به‌حق جلوه‌گاه اوست چنان‌که امام صادق علیه السلام فرمود:

لَقَدْ تَجَلَّى اللَّهُ فِي كَلَامِهِ وَلَكِنْ لَا يُبْصِرُونَ.^۱

قرآن کلام حق و تجلی‌گاه خاص خداوند است، هر مقدار که آدمی در این دریای معارف غواص‌تر باشد و بیش‌تر تأمل کند، به‌یقین گوهرهای بیش‌تری کسب می‌کند و جلوه‌ها و جذبه‌های جدیدتری به‌دست می‌آورد.

توز قرآن‌ای پسر ظاهر مبین

دیو آدم را نبیند جز که طین

ظاهر قرآن چو شخص آدمی است

که نقوشش ظاهر و جانش خفی است

اندیشه شکل‌گیری این مجموعه که به نام تفسیر حکیم نام‌گذاری شده به سال ۱۳۸۰ شمسی برمی‌گردد. مسئولان محترم رادیو قرآن تصمیم گرفتند روزهای سه‌شنبه هر هفته تفسیر قرآن را از جزء سی‌ام پخش کنند. بیان نکته‌های تفسیری را به‌عهده این جانب گذاردند. هفته‌ها می‌گذشت و نکته‌های بیان‌شده در رادیو قرآن در مجموعه‌ای گردآوری می‌شد تا آن‌که پس از پایان جزء سی‌ام بنابر توصیه بعضی از دوستان که سلسله بحث‌ها را دنبال می‌کردند، نوشته‌ها با اضافات و مراجعه مجدد آماده چاپ شد. زحمت ویرایش و اصلاح به‌عهده فاضل محترم و سخت‌کوش جناب آقای احمد علی بابائی قرار گرفت. حاصل تمام کوشش‌ها کتاب حاضر است که در برابر دیدگان شماست. هرچند این تفسیر در رادیو قرآن تا جزء ۲۷ بیش‌تر ادامه نیافت، ولی امیدوارم انتشار این مجموعه تا جزء اول قرآن مجید ادامه یابد.

خداوند را می‌خوانم و از او می‌خواهم این نوشتار را ذخیره آخرت قرار دهد. **يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ. آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.**

تهران - محسن کازرونی

۲۵/شوال/۱۴۲۵

۱۳۸۳/۹/۱۷